

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ರಂಗಭೂಮಿ ಇತಿಹಾಸದ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆಗೆ 'ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್'ನ ಮಾಲಿಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗಿರೀಶ್ ಭಾಷಿತ್ತು.

ತಮೀಕ್ ಬಂದೋಪಾಧ್ಯಾಯ

ಭಾರತೀಯ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಸೂರ್ಯ

ನಾನು ಮತ್ತು ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ 1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಣ್ಣ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪರಿಕರಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅನುಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸದ್ವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಆಗಿನ್ನೂ ಗಿರೀಶರು 'ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್ - ಮದ್ರಾಸ್'ನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ನಾಟಕಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಸರಣಿಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಸರಣಿ ಅವರ ಆರಂಭಿಕ ಅಭಿಜಾತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ 'ತುಘಲ್ಕ್' ನಾಟಕದ ಅನುವಾದದಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಟಕಗಳು ದೇಶದ ಇತರೆ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದಿನಗಳು ಭಾರತೀಯ ರಂಗಭೂಮಿಯ ರಮಣೀಯ ಸಮಯ. ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ನಾಟಕಕಾರರು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಅಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರವಲ್ಲದ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ರಂಗತಂಡಗಳೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದವು. ಇವರಿಂದಾಗಿ ಕಚ್ಚಾ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸತೊಡಗಿ, ಆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನಾಟಕಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಒಮ್ಮೆ 'ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ' ತನ್ನ ಉತ್ಸಾಹಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಸುರೇಶ್ ಅವಸ್ಥಿ ಅವರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ - ನಾಟಕಕಾರರು ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಕರು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಹಾಗೂ ಆಯಾ ನಾಟಕ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಿತ್ತು. ಇಂಥದೊಂದು ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಿರೀಶರು ಕೋಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿನ ಪುಟ್ಟ ಥಿಯೇಟರ್ 'ಮುಕ್ತಾಂಗನ್'ನಲ್ಲಿ ಬಾದಲ್ ಸರ್ಕಾರ್ ಅವರ 'ಎಬಾಂಗ್ ಇಂದ್ರಜಿತ್' ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಾ ಅಗರ್ವಾಲ್ (ನಟಿ, ಹಿಂದಿ ವಿದ್ವಾಂಸೆ, ಶಿಕ್ಷಕಿ) ಹಿಂದಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅಲ್ಲಿನ ಕಲಾವಿದರಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ನಾಡರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ರೂಪಾಂತರಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಭಾ ಅವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹಿಂದಿ ಅನುವಾದದ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತರು, ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದೇವ್ ದುಬೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾಮಾನಂದ್ ಜಲನ್, ಅರವಿಂದ್ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಮಾಡಿದರು. ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಂದ ಆ ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದವು.

'ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್'ನಿಂದ ಗಿರೀಶ್ ಹೊರಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕೋಲ್ಕತ್ತದ ಸ್ಥಾನಿಕ ಸಂಪಾದಕನ ಹುದ್ದೆಗೆ ನಾನು 1973ರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಗಿರೀಶರ ಸಲಹೆಯ